

B > illu > feszt 2

A GRAPHIFEST KEBELÉN...

Maczó Péter

Herbszt László immár jelképpé vált (balszárnyas!) kiskakasa a feltartott gyémánt kétforintossal jó replika Picasso szavaira.

- 1 **A művészet egy hazugság, amely közelebb visz minket az igazsághoz.**
- 2 **Mindaz, amit el tudsz képzelni – valóság!**

PABLO PICASSO

Mindjárt két idézet is – balkézről (vagyis Picassótól, aki ugye balkezes volt és szokimondó), merthogy ez már a második Budapesti Illusztrációs Fesztivál. Terjedőben lévő mozaik szóképe (lám, a divat) jól alliterál a másik, szervezésben sokat vállaló szakmai fórumra, a Graphifestre mint rendezvényre. A művészet, az igazság és a valóság szentháromságában az elsőt itt a másik kettő szentesíti, és nem kell boncolgatnunk... hol van az igazság? Mert a valóságot látni, és nem elképzelni tudjuk – minket azonban a művészet érdekel! Hát tessék.

Gyakran mondják, filmek esetében, ahol a siker okán a rendező egy következő részre is elszánja magát – persze anyagi megfontolások nélkül –, hogy az első jobb volt.

Nos, aki látta az első illusztrációs kiállítást a Képzőn, az tudja: ez a jobb. Pedig már akkor örömteli meglepetés volt találkozni azzal a gazdag anyaggal. De vitathatatlan, itt a mennyiségen túl a színvonal is méltó egy olyan országos fesztiválhoz, amelyre mindannyian

számítunk, és amelyre ígéretet tett a jeles kurátori gárda: Herbszt László illusztrátor, tervezőgrafikus és Révész Emese művészettörténész, mindketten egyetemi oktatók. Az őszi hónapok – igazán nincs okunk panaszra – tele voltak ínycsiklandozó (avagy inkább

szemet gyönyörködtető) eseményekkel, és tobzódhattunk, mintha a Covid elszállt volna felettünk. De mégse. A kettősség azonban másban is tetten érhető volt. Az interneten meghirdetett kiállításra több kategóriában várták a jelentkezéseket, és a pályázaton

belül, ahogy utóbb nevezték, a törzanyagot a Moholy Nagy Művészeti Egyetemen, a remek méreteket kínáló MOME Ground terében láthattuk. Ezek a képek szerényen idézik meg azt, ami a látogatóra várt. Aki a korábbi Graphifest és

nak kiküldött sablon, sőt tipográfiai információk (szerzői név, cím és az adatok) egységes használatával tálaltak. Mindez, gondolhatná egy laikus, nem művészet – pedig az! Az információ design megkomponálása mindkét esetben

Aranyrajzszög bemutató eseményeit figyelemmel követte, már ismerte a situációt, az egzakt sínrendszert, az azonos 70×100 cm méretű egységes plakátív sorozatok feszes rendjét, amelyeket – és ezzel nem árulunk el nagy titkot – profi előkészítéssel már a pályázók-

(értsd Graphifest is) azonosan történt, néhány művészi allúrtól eltekintve egységesen. Igazán öröm volt, ami mellett természetesen a hatalmas anyagnak az installálása sem egyszerű. A rendezés a pályázat kategóriák szerinti meghirdetését követte:

Kovács Lehel – illusztrációja
az Observer mellékleteként

Szinvai Dániel – vadászata
a silent book kategóriájában

1. Szépirodalmi illusztrációk
(Fiction): szabadon választott
művek, felnőtt- és gyermek-
irodalmi, régi vagy kortárs,
magyar vagy külföldi szerzők
írásainak, vers, novella vagy
regény illusztrációi

2. Tudományos művek illusztrá-
ciói (Non fiction): természet-
tudományos, technikai, turisz-
tikai, felvilágosító stb. munkák
illusztrálására

3. Képkönyvek (Silent book):
szöveg nélküli lapozók, böngé-
szők narratív kiadványai

4. Évfordulós irodalmi pályázat:
illusztrációk az alábbi, idén
évfordulós alkotók valamelyi-
kének választott művére:

Mészöly Miklós, Pilinszky János,
Lázár Ervin (a Petőfi Irodalmi
Múzeummal együttműködve).

Nos, az első három kategória
volt az a törzsanyag, amelyet
az egyetemi helyszín fogadni
tudott, ezek között rutinos,
ismert illusztrátorok és ifjabb
művészeti szakos hallgatók
munkái együtt szerepelhettek.

Radványi Marianna
– meseillusztrációja

Az Illusztrációs Fesztivál pályázati törzsanyagának nyerteseit – kategóriánként – a megnyitót követően, október 15-én hirdették ki.

Gyulai Líviusz-díj (300 EZER FT)

Rofusz Kinga

FICTION – Felnőtt irodalmi kategória (MMA 250 EZER FT)

Nagy Norbert

Shortlistre kerültek:

Felsmann Tamás, Turi Lilla és Grela Alexandra

FICTION – Gyerekirodalom (MÓRA KIADÓ 250 EZER FT)

Radványi Maja

Shortlistre kerültek:

Rofusz Kinga, Jásdi Juli és Iván Zsuzsanna

NON FICTION kategória (ATHENAEUM KIADÓ 150 EZER FT)

Kovács Lehel

Shortlistre kerültek:

Török Eszter, Kárpáti Tibor és Gráf Dóra

SILENT BOOK kategória (CSIMOTA KIADÓ 150 EZER FT)

Szinvai Dániel

Shortlistre kerültek:

Sipos Fanni, Godina Eszter és Molnár Jacqueline
Legjobb pályakezdő illusztrátor
Szinvai Dániel

(PAGONY KIADÓ 100 EZER FT)

Nagy Norbert – Élő Ady az Ady antológiához készült (Scolar kiadás)

Rofusz Kinga – Boldizsár Ildikó: Hogyan talált vizet a kiszáradt kút? (Magvető kiadás)

Az olaszországi Scuola Internazionale di Illustrazione Sàrmede ösztöndíját **Godina Eszter** és **András Tünde** nyerte el. Mindezek az eredmények jelzik, hogy a fesztivál rangos esemény lett és a felajánlott díjakat – álságos volna eltitkolni – gondos szakmai értékelés alapján ítélték meg a zsűrorok.

Ez a »kortalanság« kifejezetten jót tett a látványnak. Nem annyira az iskolai feladatok beemelésével, mint inkább az elkészült művek stílusa, látásmódja és technikai sajátosságai okán, hiszen a hagyományos kézi avagy manuális rajzolást és festést, vagy a klasszikusnak mondható sokszorosító grafikai eljárásokat a számítógépes, tehát digitális virtuózok száma sokszorosan felülmúlja. Ezek sem tisztán vektorosak. A vonalvázra épített – amúgy éppen az információs grafikai ábrázolásban különösen tág lehetőségeket kínáló – illusztráció esztétikai hozadéka sem elhanyagolható, ám a fotó és a Photoshop ötvözésével rohamos fejlődést indukál. Persze a lényeg az illusztráció műfaji sajátosságaiban rejlik. Ez alatt azt értem, hogy a grafika (mégiscsak) alkalmazott, mert mondanivalója többnyire szöveghez kötődik. Vers, novella, regény... sőt kép-regény. Ha silent book, akkor nem – de ez azért kevésbé tipikus. Azt akarom ezzel sejtetni, nem negatív kritikaként, hogy a pazar kiállítás kicsit elkendőzi a műfaj tipikus vonásait. Másképp hatna az illusztráció abban a környezetben (oldalpáron, íven, magazinban vagy folyóiratban), ahova szánják. Nyilván ez egyéb körülmény, ám az összkép megítélésében nem elhanyagolandó, hiszen a szöveg karaktere természetesen kapcsolódik a képpel. Ez a szimbiózis gyakran – éppen meséknél – a kettő aktív kapcsolatában is kiteljesedhet. A tipográfus az illusztrátor szerzőtársa a látványban, és a könyv (legyen könyv!) – így, velük válik valósággá a számunkra: most és mindörökké.

Kollár Árpád szívünkhöz szóló megnyitó szövegéből idézünk, amely a Billufeszt Évfordulós irodalmi pályázatán hangzott el:

A Károlyi kastély elegáns hely és az irodalmi múzeum tökéletes helyszín, erre az eseményre méltó. A kiállítás is méltó volt a helyhez... Ám a kettő együtt mégsem ideális – így. A képbe lógó kristálycsillárok kioltják az illusztrációs hangulatot, a térbe feszülő grafikák nem éltetik a műfaj inkább intim illúzióját.

»*Én mozizva olvasok, mióta olvasok. Látom a szavakat, megfestem a történeteket, megrajzolom, mozgatom a karaktereket. Nagy felelősség az illusztrátoré. Írás közben például láttam főhősömet, Tárkonyt, ahogy fölmászott a templomtoronyra vagy éppen nem csinált semmit. Mióta megjelent a könyv, már csak úgy és olyannak látom őt, mint aki a könyvem lapjairól néz vissza rám, és jól van ez így.*

Körülnézek és látom ezeket az elkészítő képeket, melyek beszippantanak, mert úgy ismerősek, hogy közben valami újat, izgatót, zavarbaejtőt is tudnak nyújtani.

Látom a kalapba zárt lányt, Bruckner Szigfridet, a Csillagmajort, Berzsiánt és Didekit, a kisiút az oroszlánokkal, látom Bab Bercit, a Hétféjű tündért, Hapci királyt, a nagyravágyó fekete rigót, látom Kökény kisasszonyt, látom a hegy árnyékát, a bánatos medvét, az elvarázsolt tűzoltózenekart, látom az atlétát, az öt egeret, látom Sulust, aki nem látott, a fehér cédrust, a kihűlt világot, a naphajú királylányt, látom a trapézt, a korlátot, látom a tengert, a halakat a hálóban.

Így fogom látni őket olvasás közben mostantól, ha elég merészek és játékba hívnak. Mert ha eltalál a kép, ha eltalál az illusztráció, nem fogok tudni szabadulni tőle, de nem is akarok, mert úgy fogom olvasni azt is, mint egy könyvet. Mert enyém lesz végleg és én az övé, hiszen haza vezet. Haza, a nyelvbe, haza a könyvbe, haza a sajáttá váló történetekbe. Haza, a közös történetünkbe, amit együtt írunk, együtt rajzolunk, együtt olvasunk.

Kedves Illusztrátorok! Köszönet érte, hogy veletek és általatok mi, bolyongó olvasók mindig hazatalálunk!«

Kövi Krisztina
Mészöly Miklós mesék:
A róka meg az ugorka
A kiskutya meg a szamár
Vidám és szomorú

Pedig a rendezők nagyszerű eredményt értek el, s ha valóban – tájékoztatójuk szerint – a válogatásra érkezett 900 műre gondolunk, az itt látható 147 igazán a színe-java! Ezt a tematikákat gondosan követő katalógus mutatja meg igazán, ahol egy-egy alkotó, ha több témával került be, úgy több képpel is szerepel.

A kiállításához kapcsolódóan tartott szakmai beszélgetésen *Révész Emese* a pozsonyi *BIB* nemzetközi illusztrációs anyagáról mesélt, majd a Budapesti Illusztrációs Fesztivál díjazottjaival készült egy rövid interjú. Véleményük a Billufeszt facebook oldalán olvasható. Amit pedig az ezután született vélemények alapján, és előretekintve a következő két évre is szívesen vennénk: szép lenne egy olyan igazán műfajt idéző tárlat, amelyen, ha nem is minden munka, de a többségük, valóságos situációban szerepelhetne: könyvben vagy folyóiratban, vagy – ha éppen ez a megjelenési formája – digitális hordozón. Ott és úgy, ahogy és ahova szánták.

Timkó Bíbor
Pilinszky János:
Éjféli fürdés

Könyvet bemutatni nagy kihívás, hiszen tárgy. Komplex, háromdimenziós, térbe álló és lapozható: koreográfiája van. Egy kiállításon csak úgy érdekes, ha nem üveg alatt, konzervként vegetál. A látogató kézbe veheti, megsimogathatja, érzi a papírt és a nyomdaillatot. Hogy hogyan? Ez vágy: komoly magasságra emeli a lécet. A biennálé színvonala már elérte ezt a magasságot...

Kovács G. Tamás
Pilinszky János:
Mire megjössz

Október 20-án hirdették ki a Budapesti Illusztrációs Fesztivál Évfordulós Irodalmi Pályázatának díjazottjait, amely stílusosan, külön szekcióként a Petőfi Irodalmi Múzeumban volt látható:

1. Díj **Kovács G. Tamás**
Pilinszky János illusztrációival
  2. Díj **Kövi Krisztina**
Mészöly Miklós illusztrációival
  3. Díj **Timkó Bíbor**
Pilinszky János illusztrációival
- Shortlist:*

Grela Alexandra, Cseh Barbara és Gyimesi Judit

Az értékelő zsűri tagjai voltak:

Gaál József képzőművész, a Magyar Képzőművészeti Egyetem tanára, *Kárpáti Tibor* illusztrátor, *Pálfi György László* grafikusművész, a MOME nyugalmazott docense, *Simon Jose* tervezőgrafikus (Art Hungary), *Szegedi Katalin* illusztrátor és *Vida Győző* grafikusművész, a Soproni Egyetem nyugalmazott tanszékvezetője.

A PIM képviselőjében, amely ez alkalomból 300, 200 és 100 ezer forintos díjat is felajánlott: *Lukács Ágota* és *Mészáros Zsolt* művészettörténészek, valamint *Illés Anna* grafikusművész vett részt a díjbizottságban.

